

§5**I Stockholm lämnas ingen ung utanför – Stockholms stads program för arbetet med unga utanför studier eller arbete
AMN 2016-0345-01.05****Arbetsmarknadsnämndens beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att godkänna förvaltningens redovisning av uppdraget.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att godkänna programmet.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att överlämna programmet till kommunstyrelsen.
4. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att programmet överlämnas till socialnämnden och utbildningsnämnden för kännedom.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden har under 2016 haft ett särskilt uppdrag att, tillsammans med övriga berörda nämnder ta fram ett program för att bryta ungas utanförskap i Stockholm. Representanter från Socialförvaltningen och Utbildningsförvaltningen har deltagit i arbetet. Föreliggande ärende är redovisningen av det uppdraget.

Programmet syftar till att utgöra en plattform för det, för stadens berörda nämnder, gemensamma arbetet inom området. Programmet innehåller en nulägesbeskrivning av det arbete som genomförs i staden, samt en beskrivning av särskilt angelägna områden som behöver utvecklas i det fortsatta arbetet. Inriktningen för det fortsatta utvecklingsarbetet handlar framför allt om att förbättra samverkan mellan berörda nämnder i staden och mellan staden och externa aktörer. Men det berör också ett utvecklat samarbete med civilsamhället och åtgärder som avser öka sannolikheten för unga att slutföra sina gymnasiestudier. Programmet ska följas upp årligen och gemensamt av berörda nämnder som en del i arbetet med att skapa samsyn på området.

Under 2015 och 2016 har kartläggningar av målgruppen och av insatser till målgruppen tagits fram både inom ramen för arbetet med DUA-överenskommelsen (Överenskommelse om samverkan kring unga utanför arbete och studier mellan kommunen och Arbetsförmedlingen initierad av Delegationen för unga i arbete på arbetsmarknadsdepartementet.) och inom ramen för arbetet med den sociala hållbarhetskommisionens rapport ”Dold potential”. Utöver detta har beskrivningar av insatser och stöd till unga 16-19-åringar som omfattas av kommunens aktivitetsansvar tagits fram i samband med arbetet med att formulera en handlingsplan för stadens

aktivitetsansvar (dnr. AMN 2016-0355-01.55). Dessa delar ligger till grund för arbetet med programmet. Aktuell forskning på området har också beaktats.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 4 maj 2017.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Johanna Sjö m.fl. (M), ledamoten Gulan Avci (L) och ledamoten Johan Fälldin (C) lämnade följande särskilda uttalande.

I en situation där staden dras isär och de som har fått fäste sitter tryggt och de utanför fastnar i utanförskap trots brinnande högkonjunktur är det anmärkningsvärt hur nöjd majoriteten är med läget i Stockholm. Över 16 000 ungdomar står utanför- och det ur den mest svårnådda och minst lätttröliga gruppen – och då duger inte majoritetens laissez-faire mentalitet.

Det är oroväckande att det tagit majoriteten mer än halva mandatperioden för att komma fram till att ett antal olika nämnder och förvaltningar bör samverka och ta ett gemensamt grepp.

Rapporten är i stort en luftig produkt som lämnar en hel del övrigt att önska vad gäller konkreta förslag och åtgärder. De källhänvisningar som anges reser också fler frågetecken än de besvarar. Med exempelvis en hänvisning till ”Sweco-rapport” är det önskvärt att få veta vilken rapport som åsyftas.

Att ensidigt fokusera på vidareutbildning och examina för att lösa problemen med utanförskapen är naivt. Som rapporten konstaterar så är ”bland de unga som behöver stöd är män, utrikes födda och funktionsnedsatta överrepresenterade.” Och ”Många av dessa saknar en fullföljd gymnasieutbildning, vilket är särskilt oroande då en sådan utbildning väsentligt påverkar möjligheterna till att få jobb på dagens arbetsmarknad.”

Fullföljd gymnasieutbildning underlättar för många unga att få sitt första jobb, men inte alla klarar gymnasiet på utsatt tid. För att hjälpa ungdomar att ta sig igenom gymnasiet kan läxhjälp och även

lugna studieplatser på bibliotek vara bra sätt. Därför är det extra allvarligt att den rödgrönrosa majoriteten inte anser det viktigt att säkra lugn och ro på biblioteken utan låter stökiga gäng störa och härja fritt. De som drabbas värst av att bli berövade den tystnad som bibliotek traditionellt sätt kunnat erbjuda är studiemotiverade ungdomar som inte finner studiero i hemmet eller på annan plats.

Men ungdomar bör inte heller tvingas genom gymnasiet till varje pris. Universitetsstudier är inte något som alla utan undantag ska styras mot. Akademiska studier på hög nivå passar inte alla, utan det måste också finnas andra vägar till jobb.

För den som inte finner studiemotivation eller hamnat långt efter, kanske för att man i ett senare skede i livet anlänt till Sverige, kan det ibland bli övermäktigt och omotiverat sent att tvingas igenom en gymnasieutbildning. Också för de som har en diagnos eller helt saknar grundläggande kunskaper från svensk grundskola måste det finnas andra vägar till jobb.

För de som går gymnasiet bör det finnas goda incitament att gå färdigt gymnasiet på utsatt tid.

Utbildning är självfallet nyckeln för att skapa fler vägar till jobb, men det måste gå hand i hand med satsningar som gör det mer lönsamt att ta jobb samt att fler jobb kan växa fram. Alla dessa måste samverka och satsningar på den ena kan inte ske på bekostnad av de övriga. Tyvärr har denna insikt inte präglat majoritetspartiernas agerande i varken stadshus eller riksdag. I praktiken ineffektiva satsningar för att stärka kunskapen har genomgående gjorts på bekostnad av att arbete lönar sig mindre samtidigt som det blivit dyrare att skapa jobb. Det kan omöjligen vara rätt väg för att nå dem som behöver samhällets stöd som allra mest.

För att sänka trösklarna till jobb behöver man därför även titta på arbetsmarknaden och dess funktionssätt. Vilka finns det plats för på Stockholms arbetsmarknad idag – där byråkrati och stelbenthet tillsammans med höga skatter effektivt stänger ute alla de som rapporten pekar på behöver en väg in. Och för de som ändå klarar av att möta alla utmaningar som arbetsmarknaden lägger som hinder så uppstår ändå så höga margineffekter att det knappt är lönt att ta ett arbete när sociala avgifter, skatter och omkostnader är dragna. Det är anmärkningsvärt att frågan om ekonomiskt bistånd och margineffekter inte berörs mer i rapporten. Internationell forskning visar tydligt att kombinationen av ekonomiska incitament och tydliga krav på dem som tar emot bidrag är särskilt viktig för att kunna bryta utanförskap.

Om vi menar allvar med demokratiska satsningar och att stadsdelsnämnderna ska förmedla vad demokrati är och innebär till våra ungdomar är det minst sagt märkligt att de ungdomsråd som skapas ser olika ut beroende på var i staden man tittar, det finns inga uppdragna demokratikriterier för vilka som ska sitta i ett råd som syftar till att lära ut demokrati och istället handlar frågeställningen alltför ofta om att några oklart utvalda ska tillåtas göra av med skattemedel till projekt som inte ligger inom ramen för kärnverksamheten. På vilket sätt det ska leda till att ungdomar som står utanför och saknar utbildning och framtidstro ska ges demokratisk insikt och fostran är högst oklart.

Att det för lejonparten av ungdomarna med utbildning och öppningar går bra i högkonjunktur är inget att förvånas över- och inte heller någonting som dagens majoritet kan ta åt sig äran för. Det behövs dock fler vägar in till jobb och för att uppnå har majoritetens politik långt kvar.

Ersättaryttrande

Ersättaren Ofelia Namazova (KD) lämnade följande ersättaryttrande.

I en situation där staden dras isär och de som har fått fäste sitter tryggt och de utanför fastnar i utanförskap trots brinnande högkonjunktur är det anmärkningsvärt hur nöjd majoriteten är med läget i Stockholm. Över 16 000 ungdomar står utanför- och det ur den mest svårnådda och minst lätttrörliga gruppen – och då duger inte majoritetens laissez-faire mentalitet.

Det är oroväckande att det tagit majoriteten mer än halva mandatperioden för att komma fram till att ett antal olika nämnder och förvaltningar bör samverka och ta ett gemensamt grepp.

Rapporten är i stort en luftig produkt som lämnar en hel del övrigt att önska vad gäller konkreta förslag och åtgärder. De källhänvisningar som anges reser också fler frågetecken än de besvarar. Med exempelvis en hänvisning till ”Sweco-rapport” är det önskvärt att få veta vilken rapport som åsyftas.

Att ensidigt fokusera på vidareutbildning och examina för att lösa problemen med utanförskapen är naivt. Som rapporten konstaterar så är ”bland de unga som behöver stöd är män, utrikes födda och funktionsnedsatta överrepresenterade.” Och ”Många av dessa saknar en fullföljd gymnasieutbildning, vilket är särskilt oroande då

en sådan utbildning väsentligt påverkar möjligheterna till att få jobb på dagens arbetsmarknad.”

Fullföljd gymnasieutbildning underlättar för många unga att få sitt första jobb, men inte alla klarar gymnasiet på utsatt tid. För att hjälpa ungdomar att ta sig igenom gymnasiet kan läxhjälp och även lugna studieplatser på bibliotek vara bra sätt. Därför är det extra allvarligt att den rödgrönrosa majoriteten inte anser det viktigt att säkra lugn och ro på biblioteken utan låter stökiga gäng störa och härja fritt. De som drabbas värst av att bli berövade den tystnad som bibliotek traditionellt sätt kunnat erbjuda är studiemotiverade ungdomar som inte finner studiero i hemmet eller på annan plats.

Men ungdomar bör inte heller tvingas genom gymnasiet till varje pris. Universitetsstudier är inte något som alla utan undantag ska styras mot. Akademiska studier på hög nivå passar inte alla, utan det måste också finnas andra vägar till jobb.

För den som inte finner studiemotivation eller hamnat långt efter, kanske för att man i ett senare skede i livet anlant till Sverige, kan det ibland bli övermäktigt och omotiverat sent att tvingas igenom en gymnasieutbildning. Också för de som har en diagnos eller helt saknar grundläggande kunskaper från svensk grundskola måste det finnas andra vägar till jobb.

För de som går gymnasiet bör det finnas goda incitament att gå färdigt gymnasiet på utsatt tid.

Utbildning är självfallet nyckeln för att skapa fler vägar till jobb, men det måste gå hand i hand med satsningar som gör det mer lönsamt att ta jobb samt att fler jobb kan växa fram. Alla dessa måste samverka och satsningar på den ena kan inte ske på bekostnad av de övriga. Tyvärr har denna insikt inte präglat majoritetspartiernas agerande i varken stadshus eller riksdag. I praktiken ineffektiva satsningar för att stärka kunskapen har genomgående gjorts på bekostnad av att arbete lönar sig mindre samtidigt som det blivit dyrare att skapa jobb. Det kan omöjligen vara rätt väg för att nå dem som behöver samhällets stöd som allra mest.

För att sänka trösklarna till jobb behöver man därför även titta på arbetsmarknaden och dess funktionssätt. Vilka finns det plats för på Stockholms arbetsmarknad idag – där byråkrati och stelbenthet tillsammans med höga skatter effektivt stänger ute alla de som rapporten pekar på behöver en väg in. Och för de som ändå klarar av att möta alla utmaningar som arbetsmarknaden lägger som hinder så uppstår ändå så höga marginaleffekter att det knappt är

lönt att ta ett arbete när sociala avgifter, skatter och omkostnader är dragna. Det är anmärkningsvärt att frågan om ekonomiskt bistånd och marginaleffekter inte berörs mer i rapporten. Internationell forskning visar tydligt att kombinationen av ekonomiska incitament och tydliga krav på dem som tar emot bidrag är särskilt viktig för att kunna bryta utanförskap.

Om vi menar allvar med demokratiska satsningar och att stadsdelsnämnderna ska förmedla vad demokrati är och innebär till våra ungdomar är det minst sagt märkligt att de ungdomsråd som skapas ser olika ut beroende på var i staden man tittar, det finns inga uppdragna demokratikriterier för vilka som ska sitta i ett råd som syftar till att lära ut demokrati och istället handlar frågeställningen alltför ofta om att några oklart utvalda ska tillåtas göra av med skattemedel till projekt som inte ligger inom ramen för kärnverksamheten. På vilket sätt det ska leda till att ungdomar som står utanför och saknar utbildning och framtidstro ska ges demokratisk insikt och fostran är högst oklart.

Att det för lejonparten av ungdomarna med utbildning och öppningar går bra i högkonjunktur är inget att förvånas över- och inte heller någonting som dagens majoritet kan ta åt sig äran för. Det behövs dock fler vägar in till jobb och för att uppnå har majoritetens politik långt kvar.